

ВІДГУК

кандидата мистецтвознавства, доцента,
професора кафедри історії світової музики
Національної музичної академії імені П.І. Чайковського
АНТОНОВОЇ ОЛЕНИ ГРИГОРІВНИ

та

заслуженого діяча мистецтв України, головного диригента
Київського національного академічного театру оперети,
доцента кафедри оперно-симфонічного диригування
Національної музичної академії імені П.І. Чайковського,
ДІДКА СЕРГІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА

на проєкт аспіранта творчої аспірантури
кафедри оперно-симфонічного диригування
Національної музичної академії імені П.І. Чайковського

СТЕЦЬКОГО ІВАНА ІГОРОВИЧА

**«ДИРИГЕНТ-ОСОБИСТІСТЬ: ВЕКТОРИ ТВОРЧОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»,**

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень. Усвідомлення ролі диригента як центральної фігури у художній комунікації між композиторами, виконавцями та публікою є фундаментом, на якому базується інтерес до представників цієї професії та специфіки їхньої діяльності. За приблизно два століття, відколи диригування функціонує як самостійний вид музичного виконавства, накопичилося чимало публіцистичних матеріалів та наукових досліджень з цього приводу, які, однак, жодним чином не вичерпують змістовий потенціал відповідної проблематики. Підтвердженням тому може слугувати наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту, здійснене Іваном Стецьким – здобувачем ступеня доктора мистецтва.

Дослідження І. Стецького присвячене постаті диригента: по-перше, його особистісним рисам та фаховим компетентностям, по-друге, векторам його професійної діяльності. Так, на основі вивчення біографії та творчих настанов

видатних диригентів України та світу, а також власного виконавського досвіду здобувач виокремлює людські та професійні характеристики, які, на його думку, є запорукою успіху музикантів цієї спеціалізації: цілеспрямованість, лідерство, стресостійкість, мужність, гідність, доброзичливість і легкість, мудрість, професіоналізм, відповідальність. Деякі з перелічених характеристик здаються очевидними, інші на перший погляд викликають здивування (наприклад, навіщо диригенту мужність?), однак в процесі детального розгляду кожної з них, шляхом опису реальних ситуацій, труднощів та проблем, що виникають у щоденній репетиційній та концертній роботі, здобувач переконливо доводить важливість як самого факту наявності вказаних рис в особистості диригента, так і їх гармонійного поєднання, адже, як зазначає автор наукового обґрунтування, «відсутність однієї з них послаблює інші, тобто кожна риса доповнює одна одну, формуючи цілісний синтез внутрішніх якостей особистості» (с. 37).

Другий напрямок наукового дослідження Івана Стецького пов'язаний з обговоренням векторів творчої реалізації диригента в умовах сучасного культурно-мистецького життя. У фокусі аналітичної уваги опиняються не тільки вже усталені міксти, як-от диригент-інтерпретатор, диригент-педагог, диригент-організатор, а й менш поширені на сьогоднішній день поєднання: диригент-інструменталіст, диригент-композитор, диригент-лектор. Наступні три вектори (диригент музичного театру, диригент комерційних проєктів «популярної музики», диригент духового оркестру) не є рядоположними до попередніх шести, оскільки вказують не на тип діяльності, а на сферу застосування професійних знань та навичок. Водночас висловлене зауваження має виключно формальний характер і не знецінює думки та спостереження, влучні, конкретні і глибокі, викладені у заключних параграфах другого розділу дисертації, адже саме з цими сферами музичного виконавства пов'язаний персональний досвід здобувача.

Окремо слід сказати про збалансованість теоретичного та практичного ракурсів дослідження. Так, Розділ 1 відкривається змістовним екскурсом в

історію поглядів на феномен особистості. Здобувач характеризує думки з цього питання античних філософів, середньовічних богословів, мислителів Нового часу та модерної доби, а також видатних українців Григорія Сковороди та Євгена Онацького. Надалі у фокусі уваги здобувача опиняється поняття творчості, що дає вихід власне на головний об'єкт інтересу – творчу особистість. На кожному етапі розгортання авторської думки надаються дефініції того чи іншого феномену, аналізуються його структурні компоненти. Підрозділи, у яких акцент зроблено на емпіричних спостереженнях, так само демонструють поєднання різних методологічних підходів, зокрема дуже прикрашають роботу посилення на досвід авторитетних диригентів та цитування трактатів мислителів минулого та науковців сьогодення.

Розділ 2 містить докладне висвітлення векторів творчої реалізації диригента. Послідовне розкриття змісту кожного з них переконує читача, що професія диригента із властивими їй щоденними викликами та перешкодами, знайома здобувачу не з чуток. Особливо це відчутно у підрозділах, присвячених діяльності диригента музичного театру (підрозділ 2.7) та диригенту духового оркестру (підрозділ 2.9). Зокрема, у підрозділі 2.7 детальне розписано структурну побудову репетиційного процесу в театрі, посадові функції головного диригента, диригента-постановника та штатного диригента, а у підрозділі 2.9 серед іншого підкреслено такі важливі моменти як координація контрасту в групі мідних духових інструментів та контроль динамічного балансу кожної групи та оркестру загалом.

Вступ та Висновки відповідають вимогам, що зазвичай висуваються до цих структурних елементів дисертації: містять усі необхідні рубрики у першому випадку та підсумовують основні положення роботи у другому. Однак, наближаючись до фінальної точки такої масштабної роботи, читач очікує, метафорично кажучи, на «підкорення вершини», з якої відкриваються «дивовижні горизонти». Для цього Висновки мають не тільки повторювати головні позиції роботи, нехай і важливі, але й виводити на більш високий

рівень узагальнення, даючи можливість, озираючись назад, водночас побачити перспективи майбутніх наукових розвідок.

У переліку позитивних сторін наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту Івана Стецького слід відзначити ґрунтовну теоретичну та методологічну базу, віддзеркалену у Списку літератури та використаних джерел. Останній включає 172 позиції, у тому числі 96 іноземними мовами (переважно англійською). Серед джерел – наукові розвідки в галузі філософії, естетики, культурології, психології, теоретичного, історичного та виконавського музикознавства і, звісно, література, присвячена диригентському мистецтву та постатям видатних диригентів. Особливо акцентую увагу на інтерв'ю, взятих Іваном Стецьким у наших сучасників – українських диригентів Ділявера Османова та Івана Чередниченка. Ці інтерв'ю дають змогу читачеві ближче познайомитися з посталями видатних музикантів і водночас «з перших вуст» дізнатися відповіді на питання, що намагається розв'язати у своєму дослідженні здобувач.

Таким чином, наукове обґрунтування мистецького творчого проєкту І. Стецького є актуальним завершеним дослідженням, основні положення якого постають результатом глибокого опрацювання дотичних до обраної теми джерел та творчого осмислення власного професійного досвіду. *Жодних порушень академічної доброчесності в дисертації не виявлено.*

Для дискусії пропонуються такі **питання**:

1) у чому полягають розбіжності між «диригентом-композитором» та «композитором-диригентом», про які сказано у роботі, та яким саме чином виявляється вплив «різної акцентності двох моделей на кінцевий результат – безпосередньо виступ перед аудиторією на сцені» (с. 14)?

2) чи маєте Ви власний досвід роботи у комерційних проєктах «популярної музики», про які пишете у підрозділі 2.8? Або, може, плануєте участь у таких проєктах в майбутньому?

Відповідність публікацій та мистецьких апробацій темі мистецького творчого проєкту. Матеріали наукового обґрунтування творчого мистецького

проєкту апробовано на чотирьох міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також висвітлено у двох статтях у наукових фахових виданнях, затверджених ДАК МОН України в галузі «Мистецтвознавство» (1. Стецький І. І. Постать Володимира Кожухаря як приклад диригента-особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. Вип. 80, т. 2. С. 105–109. 2. Стецький І. І. Диригент-педагог: на прикладі творчої діяльності маестро Ділявера Османова. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. Вип. 85, т. 3. С. 56–63).

Рівень виконання мистецького творчого проєкту. За темою творчого мистецького проєкту презентовано концерт-іспит на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва «Диригент-особистість: вектори творчої реалізації в професійній діяльності», який відбувся за участі Національного академічного духового оркестру України 13 квітня 2025 року в Патріаршому Соборі Воскресіння Христового УГКЦ, м. Київ. Вибір тематики творчого мистецького проєкту І. Стецького обумовлений його виконавськими пріоритетами, що пов'язані з основними векторами творчої діяльності диригента як особистості. Тож у науковому обґрунтуванні творчого проєкту обрано й відповідний об'єкт дослідження: практична діяльність диригента в різних можливих професійних спрямуваннях. Завдяки багатому музикантському досвіду, широкій мистецькій ерудиції, належній науковій підготовці автор уперше докладно розглянув постать диригента як особистості з притаманними йому якостями. В контексті обраної теми творчого мистецького проєкту на концерті-іспиті Іван Стецький представив один із зазначених в роботі векторів творчої реалізації диригента, а саме показав себе в якості диригента-інтерпретатора. Концерт-іспит водночас був благодійним проєктом колективу НАДОУ у співпраці з творчими та волонтерськими організаціями ГО «Українські мурахи», місія «Україна для Христа», Crescendo Ukraine. Ключовою частиною публіки повинні були бути військові ветерани

волонтерськими організаціями ГО «Українські мурахи», місія «Україна для Христа», Crescendo Ukraine. Ключовою частиною публіки повинні були бути військові ветерани та їх рідні, для яких проводились всі благодійні заходи. В програмі, яка виконувалась на концерті-іспиті (Феррер Ферран – Симфонія №2 «Страсті Христові»), диригент навмисно адаптував виконання: зробив правки, змінивши оркестрову фактуру в певних місцях партитури, прибрав найгучніші та дисонуючі місця, щоб різкі за силою звуку та шуму фрагменти симфонії не вплинули на сприйняття публіки, а саме військових. Таким чином, Іван Стецький інтерпретував обраний музичний твір з урахуванням типу аудиторії та концептуальності заходу, спрямованого на допомогу військовим, водночас показавши себе в ролі «диригента-інтерпретатора».

Отже, творча та науково-дослідницька складові мистецького проекту Івана Стецького «Диригент-особистість: вектори творчої реалізації у професійній діяльності» виконані на високому фаховому рівні та повністю відповідають вимогам МОН щодо заявленого кваліфікаційного рівня, а Іван Ігорович Стецький заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії світової музики
Національної музичної академії
Імені П.І. Чайковського

О. Г. Антонова

Заслужений діяч мистецтв України,
головний диригент Київського національного
академічного театру оперети, доцент
кафедри оперно-симфонічного диригування
Національної музичної академії
імені П.І. Чайковського

С. В. Дідок

